



Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 18. august 2025

Sak 2025/378 - Norsk Fosterhjemsforening - org.nr. 956 862 779 - klage over vedtak om delvis innvilget søknad om tilskudd fra spiloverskuddet til Norsk Tipping

Lotterinemndas medlemmer: Leder Martin Hennig, og medlemmene Renate Kristiansen og Joachim Amundsen Trana

Sakens bakgrunn

- (1) Norsk Fosterhjemsforening (heretter «klager») søkte 20. august 2024 om tilskudd fra spiloverskuddet til Norsk Tipping. Søknadens fordelingsgrunnlag var på 14 667 603 kroner.
- (2) Lotteritilsynet innvilget søknaden 12. desember 2024, og nedjusterte søknadens fordelingsgrunnlag fra 14 667 603 kroner til 12 605 439 kroner. Tilsynet viser til at organisasjoner som utfører oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige eller utfører virksomhet på vegne av det offentlige, ikke kan få tilskudd til denne virksomheten fra spiloverskuddet til Norsk Tipping. Tilsynet vurderer at klagers prosjekter «Kulturell brobygging for barn og unge i fosterhjem» (heretter «Kulturell brobygging») og «Foreldre til barn i fosterhjem må møtes med RAUSHET» (heretter «RAUSHET») utfører oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige.
- (3) Klager påklaget vedtaket 6. januar 2025. Klager viser til at foreningen, som en frivillig organisasjon innen fosterhjemsomsorgen, kontinuerlig jobber med å utvikle nye, innovative måter å bidra til bedre kvalitet og mer helhetlig fosterhjemsomsorg til beste for barna. Det vises til at selv om norsk barnevern i stor grad er lovregulert betyr ikke det at barneverntjenestene har mulighet til å utvikle tjenester/metoder der en involverer og bruker kompetanse og kapasitet fra brukere eller frivillige på tjeneste- og systemnivå. Klager anfører at dette arbeidet ikke er lovpålagt, og påpeker at prosjektene «Kulturell brobygging» og «RAUSHET» er tjenester eller metoder som barnevernet ikke har i dag. Det vises også til at barneverntjenestene er lovpålagt å jobbe innenfor temaene som prosjektene berører, men at prosjektene og resultatet av prosjektene ikke er en lovpålagt oppgave. Klager påpeker at organisasjonen bidrar med utviklingen av prosjektene for at barneverntjenestene skal kunne øke treffsikkerheten til målgruppene og ha bedre kvalitet i arbeidet. Begge prosjektene innehar en stor del av frivillighet og baserer seg på å lage kunnskapsbaserte metoder som innebærer mye brukerkunnskap. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.
- (4) Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket og oversendte klagen med innstilling 27. februar 2025 til Lotterinemnda for behandling.

Det rettslige grunnlaget

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon:

+47 55 19 30 00

- (5) Det rettslige grunnlaget er forskrift 5. desember 2022 nr. 2123 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilloverskuddet til Norsk Tipping (forskriften).
- (6) Det følger av forskriften § 4 første ledd bokstav a at en samfunnsnyttig eller humanitær organisasjon som ikke er nevnt i § 3 må være forhåndsgodkjent etter forskrift 17. november 2022 nr. 1978 om pengespill (pengespillforskriften) § 38 for å være tilskuddsberettiget.
- (7) Det står videre i pengespillforskriften § 38 sjette ledd at organisasjoner ikke kan bli forhåndsgodkjent dersom de utfører virksomhet som er organisert av eller er på vegne av det offentlige ved at stat, fylkeskommune eller kommune gjennom å oppnevne styremedlemmer eller på annen måte kan påvirke eller legge føringer for virksomheten.
- (8) Pengespillforskriften er hjemlet i lov 18. mars 2022 nr. 12 om pengespill (pengespilloven). Det følger av pengespilloven § 19 at overskuddet fra pengespillene skal gå til organisasjonens egen ikke-fortjenestebaserte virksomhet. Overskuddet kan ikke finansiere oppgaver som ved lov er lagt til offentlige organer eller virksomhet som utføres av eller på vegne av offentlige organer. Pengespillforskriften § 38 sjette ledd er en presisering av pengespilloven § 19.
- (9) Beregning av tilskuddet gjøres etter forskriften § 5. Det følger av § 5 tredje ledd bokstav a at fordelingsgrunnlaget for den enkelte søker består av sentralleddets eller sentralorganisasjonens driftskostnader i henhold til forrige års regnskap, med fradrag av kostnader som faller utenfor den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten
- (10) Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

- (11) Norsk Fosterhjemsforening sin klage gjelder Lotteritilsynets vedtak 12. desember 2024 om delvis innvilget søknad om tilskudd fra spilloverskuddet til Norsk Tipping for tildelingsåret 2024.
- (12) Lotteritilsynet har avgrenset fordelingsgrunnlaget for kostnader knyttet til prosjektene «RAUSHET» og «Kulturell brobygging», med den begrunnelse at prosjektene ivaretar oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige.
- (13) Det følger av forskriften § 5 tredje ledd bokstav a at fordelingsgrunnlaget for den enkelte søker består av sentralleddets eller sentralorganisasjonens driftskostnader i henhold til forrige års regnskap, med fradrag av kostnader som faller utenfor den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten.
- (14) Avgrensningen mot oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige er ikke eksplisitt nevnt som kostnader som «faller utenfor den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten», jf. forskriften § 5 tredje ledd bokstav a. Det følger imidlertid av forskriften § 4 første ledd bokstav a at en samfunnsnyttig eller humanitær organisasjon er

tilskuddsberettiget dersom organisasjonen er forhåndsgodkjent etter pengespillforskriften § 38. Ifølge pengespillforskriften § 38 sjette ledd kan organisasjoner som utfører virksomhet som er organisert av det offentlige ikke bli forhåndsgodkjent. Det samme gjelder om organisasjonen utfører virksomhet på vegne av det offentlige ved at det offentlige kan påvirke eller legge føringer for virksomheten. Dette inngangsvilkåret må derfor være oppfylt før det kan vurderes om noen av unntaksvilkårene i forskriften § 5 tredje ledd kommer til anvendelse. Lotterinemnda bemerker i denne forbindelse at i henhold til Lotteritilsynets praksis vil en organisasjon kunne forhåndsgodkjennes selv om bare deler av organisasjonens virksomhet oppfyller vilkårene i pengespillforskriften § 38.

- (15) For organisasjoner som er forhåndsgodkjent etter pengespillforskriften § 38 begrenser pengespilloven § 19 hvilken del av organisasjonens virksomhet som kan finansieres med overskudd fra pengespill. Selv om § 19 regulerer bruk av overskudd fra pengespill som tilbys etter pengespilloven § 18, må bestemmelsen etter Lotterinemndas syn også gjelde generelt for bruk av overskudd fra pengespill. Det følger av § 19 at pengespilloverskuddet ikke kan finansiere «oppgaver som ved lov er lagt til offentlige organer eller virksomhet som utføres på vegne av offentlige organer». Nemnda legger derfor til grunn at organisasjoner som utfører oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige eller utfører virksomhet på vegne av det offentlige, ikke kan få tilskudd til denne virksomheten etter forskrift om spilloverskuddet til Norsk Tipping.
- (16) Spørsmålet for Lotterinemnda er dermed om klagers prosjekter ivaretar oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige eller er virksomhet som utføres på vegne av offentlige organer, jf. pengespilloven § 19.

Prosjektet «RAUSHET»

- (17) Det følger av klagers årsmelding for 2023 at organisasjonen har et etablert program kalt «Brobyggerprogrammet RAUSHET», som består av foredrag, kurs og digitale ressurser. Foredragene og kursene holdes av klagers ansatte, ofte i samarbeid med brobyggere, som er fosterforeldre og foreldre som selv har utviklet et bedre samarbeid. Programmet har også utviklet flere digitale ressurser som blant annet benyttes av barneverntjenester og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat). Klager besluttet i 2023 å videreutvikle «Brobyggerprogrammet RAUSHET» til et konkret tiltak som kan brukes av landets barneverntjenester i enkeltsaker. Lotterinemnda forstår det slik at dette arbeidet gjøres gjennom klagers prosjekt «RAUSHET».
- (18) I forbindelse med klagers søknad om merverdiavgiftskompensasjon i søknadsåret 2024, etterspurte Lotteritilsynet i e-post 8. november 2024 en kort beskrivelse av prosjektene. Klager har i e-post 11. november 2024 lagt ved søknad og rapportering knyttet til tilskudd til prosjektet til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Det følger av prosjektsøknaden punkt 2 at prosjektets overordnede mål er å «[b]idra til at landets barneverntjenester lykkes i sitt arbeid med oppfølging av barn og foreldre etter omsorgsovertakelse, slik at barn og unge i fosterhjem styrkes i sin identitet og utvikling, og blir trygge voksne». Formålet med prosjektet er å utvikle en gruppebasert metode for oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse til bruk i barneverntjenesten. Bufdir skriver i tilskuddsbrevet at prosjektet kan styrke barnevernet gjennom utvikling av en metode for involvering av foreldre på gruppenivå i barneverntjenestene. I klagers framdriftsrapport for prosjektet fremgår det at tilbagemeldingene fra barneverntjenestene er at det er et behov for systematisk og praktisk veiledning i hvordan kravet om

oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse i lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern (barnevernsloven) skal gjennomføres.

- (19) Det offentlige, ved barnevernet, skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid, jf. barnevernsloven § 1-1. Det følger av barnevernsloven § 8-3 at barnevernet har plikt til å følge opp barn og foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging, jf. § 8-3 andre ledd. Oppfølgingsansvaret overfor foreldre etter omsorgsovertakelse vil i noen saker kunne være å hjelpe foreldrene slik at de har en reell mulighet til å komme i en slik posisjon at de igjen kan ha omsorgen for barnet. I andre saker kan hensikten med barneverntjenestens oppfølging være av mer generell karakter og ha som formål å bedre foreldrenes livssituasjon, se blant annet Ot.prp. nr. 64 (2004-2005) punkt 4.4.
- (20) Selv om barnevernet har hovedansvaret for oppfølging av foreldre, har også familievern et tilbud til foreldre som har blitt fratatt omsorgen for eget barn. Familievernet er en spesialtjeneste som har familierelaterte problemer som sitt fagfelt, jf. lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer (familievernkontorloven) § 1. Familievernkontorene drives av den statlige regionale familievernmyndigheten, jf. familievernkontorloven § 2. Familievernkontorene har et samtaletilbud som tar utgangspunkt i foreldrenes egne behov, og som kan gi støtte til å håndtere de smertefulle opplevelsene omkring omsorgsovertakelsen, hjelp til bedre kommunikasjon i nettverket rundt barnet og støtte i foreldrerollen. Familievernet har også et nasjonalt spisskompetansemiljø for foreldreoppfølging etter omsorgsovertakelse, som blant annet arbeider med å videreutvikle og kvalitetssikre et tilbud til foreldre med barn i fosterhjem eller på institusjon.
- (21) Lotterinemnda legger etter dette til grunn at det offentlige, hovedsakelig ved barnevernet, ved lov er pålagt å følge opp foreldre etter omsorgsovertakelse. Ansvar for å følge opp foreldre er vidtrekkende, og kan blant annet bestå av hjelp til å prosessere omsorgsovertakelsen, hjelp til å mestre den nye hverdagen og annen bistand slik at foreldre igjen kan makte omsorgen for barnet. Klager har vist til at prosjektet er innovativt og at det ikke er lovpålagt på hvilken måte barnevernstjenesten skal arbeide med følge opp foreldre. Nemnda vurderer at prosjektet er igangsatt for å utvikle en metode og andre konkrete virkemidler som barnevernstjenesten kan benytte til å oppfylle sine lovpålagte oppgaver, herunder oppfølgingsansvaret overfor foreldre etter omsorgsovertakelse, jf. barnevernsloven § 8-3 andre ledd. Prosjektet er dermed overlappende med det som er en oppgave som ved lov er lagt til det offentlige.
- (22) Når prosjektet faller inn under en oppgave som ved lov er lagt til det offentlige, er det ikke avgjørende at metoden og virkemidlene som utvikles gjennom prosjektet ikke er noe barneverntjenesten bruker i dag. Det er det offentlige som har ansvaret for å utføre den lovpålagte oppgaven og sikre at tjenestetilbud oppfyller de kravene som følger av regelverket.
- (23) Lotterinemnda har etter dette kommet til at klagers prosjekt «RAUSHET» ivaretar en oppgave som ved lov er lagt til det offentlige, jf. pengespilloven § 19. Det skal følgelig gjøres fradrag i fordelingsgrunnlaget for kostnader knyttet til prosjektet.

Prosjektet «Kulturell brobygging»

- (24) Det fremgår av klagers årsmelding side 11 at prosjektet «Kulturell brobygging skal øke kulturforståelsen og god samhandling i fosterhjemsomsorgen. Videre står det at:
- «Prosjektet skal bidra til at barnevernstjenestene ivaretar forpliktelsene i barnevernsloven §§ 1-8 og 8-3. For å sikre at tilhørighet til flere kulturer blir en ressurs, utarbeides tiltak og tilhørende informasjons-, opplærings- og oppstartsmateriell, som vil bli en gratis nettressurs. Da kan barnevernstjenesten på eget initiativ gjennomføre kulturell brobygging for barn i fosterhjem».
- (25) I klagers søknad om tilskudd til prosjektet fra Bufdir er det gitt en nærmere redegjørelse av prosjektet. Det fremgår på side 2 i prosjektsøknaden at prosjektet skal gi barnevernsansatte kompetanseheving i form av økt kultursensitivitet, økt forståelse for viktigheten av kultur, etnisitet, religion og språk for barns identitetsutvikling. Prosjektet tar også sikte på å styrke familiebånd hos barn og foreldre som ikke bor sammen, gjennom økt kulturell forståelse for den andres situasjon. I søknaden om tilskudd fremgår det at målgruppen for prosjektet er «[...] barnevernstjenester som har omsorgsansvar for barn med annen etnisk bakgrunn i fosterhjem».
- (26) Det følger av barnevernsloven § 1-8 at barnevernet i sitt arbeid «skal [...] ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av saken». Denne generelle bestemmelsen suppleres av andre bestemmelser i samme lov som skal sikre at barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn tas hensyn til på ulike stadier i saken. Ett eksempel er barnevernsloven § 5-3 som fastsetter at barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn skal vektlegges ved valg av plasseringssted etter vedtak om omsorgsovertakelse. Barnevernets plikt til å hensynta barnets etniske, kulturelle og religiøse bakgrunn er også relevant for at barnevernstjenesten skal lykkes med oppfølgingsarbeid etter barnevernsloven § 8-3, herunder at det skal legges til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet. Lotterinemnda legger etter dette til grunn at å sikre at barnets kulturelle bakgrunn blir hensyntatt i fosterhjemsomsorgen, er en oppgave som ved lov er lagt til det offentlige.
- (27) Klagers prosjekt består av å utvikle tiltak og informasjons-, opplærings- og oppstartsmateriell til bruk i barnevernstjenesten for at barnevernstjenestene skal kunne ivareta sine forpliktelser etter barnevernsloven § 1-8. Dette arbeidet ligger i kjernen av barnevernstjenestens plikt til å sikre at barnets kulturelle bakgrunn blir hensyntatt. Lotterinemnda vurderer derfor at prosjektet ivaretar oppgaver som ved lov er lagt til det offentlige. Som nemnda har redegjort for ovenfor i avsnitt 21 har det ikke avgjørende betydning at metoden og de øvrige virkemidlene som utvikles gjennom prosjektet ikke er noe barnevernstjenesten bruker i dag. Det er det offentlige som har ansvaret for å utføre den lovpålagte oppgaven og sikre at tjenestetilbud oppfyller de kravene som følger av regelverket.
- (28) Lotterinemnda har etter dette kommet til at klagers prosjekt «Kulturell brobygging» ivaretar en oppgave som ved lov er lagt til det offentlige, jf. pengespilloven § 19. Det skal følgelig gjøres fradrag i fordelingsgrunnlaget for kostnader knyttet til prosjektet.

Konklusjon

- (29) Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Lotteritilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur